

GENSKO PRENOSLJIVE BOLEZNI PRI PASMI BULTERIER

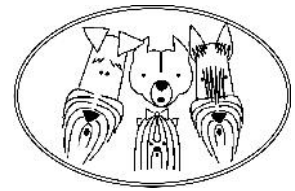
Bullterier (v nadaljevanju BT) je ena izmed tistih pasem, katere imajo mnogo zdravstvenih problemov, predvsem na genski osnovi. Žal se prevekrat o tem prepriamo na lastni koži tako vzreditelji kot tudi novi lastniki. Za preprečevanje ali boljše rešeno omejevanje gensko prenosljivih bolezni so v prvi vrsti odgovorni vzreditelji, katerih primarno vodilo bi moralo biti izločanje zdravstveno neustreznih psov in nadaljnja vzreja samo z zdravstveno testiranimi predstavniki pasme. Na drugi strani je odgovornost novih lastnikov, da se pred nakupom dobro poučijo o pasmi ter izberejo mladička le pri vzrediteljih, ki veliko pozornosti posvečajo zdravi in posledično kvalitetni vzreji. Članek je namenjen predvsem ljubiteljem pasme in bodočim lastnikom, z namenom informiranja in hkrati v opozorilo najpogostejših zdravstvenih problemih, s katerimi se (žal) lahko še vedno sreujemo pri pasmi. Spodaj naštetih bolezni je mogoče preveriti z zdravstvenimi testi, za kar se pridobi veljavno veterinarsko potrdilo, katerega posledice lahko bodo tudi lastniki psa preverijo pri vzreditelju in se tako prepričajo, da kupujejo mladička zdravih staršev.

Najpogostejše bolezni pri pasmi BT so:

- * gluhost,
- * okvara srca,
- * okvara ledvic,
- * luksacija poglednice,
- * problemi s kožo.

Gluhost

Gluhost je gensko prenosljiva bolezen, kateri je podvrženo kar nekaj pasem kot na primer dalmatincec, argentinska doga, tibetanski terier, bullterier in miniaturni bullterier. Generalno gledano se v praksi pojavlja gluhost večinoma pri belih BT, še posebej pri tistih s pomanjkanjem pigmentacije. Kljub temu ne gre zanemariti podatka, da se gluhost pojavlja tudi pri barvnih BT v približno 2%. Za preverjanje sluha se uporablja t.i. BAER test (Brain Auditory Evoked Response), ki ga je mogoče opraviti že pri starosti 6 tednov mladička. Torej je v prvi vrsti za testiranje odgovoren vzreditelj. V nekaterih državah se že sreujemo s predpisom obveznega testiranja mladičev že pred oddajo v nove domove. V Sloveniji je težava predvsem v tem, da zaenkrat nimamo aparata, ki bi nam omogočal testiranje psov v domači državi. Kljub temu to ne predstavlja ovire, da ne bi odšli v sosednjo Avstrijo ali Hrvaško. Testiranje sluha lahko opravijo tudi novi lastniki, potem ko je mladiček že pri njih. Verjetno ni potrebno posebej poudarjati, da se težavam v primeru gluhega mladička precej bolj ognemo, če kupimo že testiranega mladička, testiranih staršev. Nekateri vzreditelji kot tudi lastniki, še danes ne polagajo dovolj velike pozornosti temu testu in izvajajo »domače« metode preverjanja sluha. V 11-ih letih intenzivnega ukvarjanja s pasmo, sem se sreoval tudi s takimi, ki so bili povsem prepričani, da ropotanje, piskanje, radio itd. metode zanesljivostjo lahko pokažejo kateri mladiček se odziva na zvoke in kateri ne in posledično pokažejo kateri izmed mladičkov je gluh. Vendar ne smemo pozabiti, da se celo bolj pogosto sreujemo s psi, ki so gluhi le na eno uho. Taki psi se odzivajo na zvoke, lahko celo normalno delujejo v okolju, a vendar imajo probleme s sluhom, ki pa se ga lahko preveri samo z zgoraj omenjenim testom.

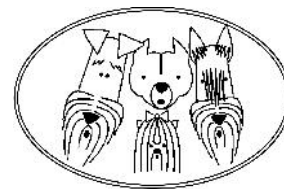

Vir slike: www.electricbulls.com

Nekoliko problematično se mi zdi samo ocenjevanje sluha. Velikokrat se vzreditelji zadovoljijo le z dejstvom izpisanim na izvidu, in sicer + (pes sliši) ali – (pes ne sliši). Postavlja se vprašanje kaj narediti s psi, ki morebiti slišijo le nekaj %? V praksi se je mnogokrat pokazalo, da so psi, ki so morebiti slišali le teh nekaj % pridobili veljaven izvid s pozitivnim predznakom kasneje pa dali delno ali popolnoma gluhe mladi. S tega stališča, se mi zdi zelo pomembno dobro pogledati izvide staršev, predvsem razdelek kjer je grafično prikazano s kakšno frekvenco sliši pes na posamezno uho. Problemi s sluhom se z genskega vidika prenašajo iz roda v rod recesivno, kar pomeni da ni nujno, da se bodo v primeru zdravih, slušnih staršev skotili vsi slušni mladi. In obratno pri slabše slušnem staršu ali celo obeh, se skotijo tudi povsem zdravi mladi, a vendar nosijo gensko osnovo, ki lahko povzroči težave v prihodnjih rodovih.

Okvara srca

Pri BT se napogosteje sreujemo s šumom na srcu in okvaro srčnih zaklopk, pri kateri zaklopke nepravilno delujejo (odpiranje, zapiranje) ali so prekratke. Prvi znaki srčne okvare se pri psu pokažejo relativno zgodaj in sicer je možno opaziti apatijo, hitro utrudljivost že ob manjšem naporu, značilno je tudi pokašljevanje zaradi nabiranja tekočine v pljučih. Ob postavljeni diagnozi se moramo zavedati, da pes ne bo imel ravno najkvalitetnejšega življenja, že z vidika aktivnega gibanja, vendar pa ob zgodnjem odkrivanju bolezni, primerni oskrbi in zdravljenju lahko živi relativno normalno in to kar nekaj let. Pravilno delovanje srca testiramo s t.i. Doppler testom. Test je priporočljivo opraviti po dopolnjenem prvem letu starosti, vsekakor pa pred paritvijo. Kot zanimivost naj povem, da imajo BT nekoliko večje srce v primerjavi s svojo zgradbo telesa, kar pa je povsem normalno.

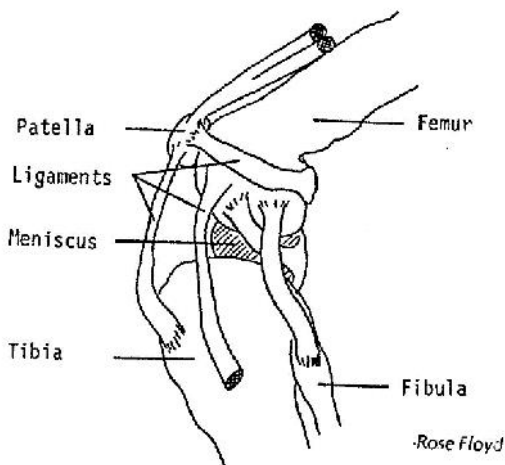

Okvara ledvic

Bolezni ledvic se pri psu lahko pojavijo skozi celotno življenjsko dobo, a vendar smo vse prepogosto pri a delni ali popolni odpovedi ledvic že pri mladih psih. Zgodnje odkrivanje bolezni, primerna dieta in zdravljenje lahko pripomore h kvalitetnejšemu življenju psa, eprav bolezen ni ozdravljiva. V primeru bolezni ledvic lahko pri psu opazimo ve jo željo po vodi, bole ine v ledvenem predelu, apati nost, hujšanje, celo krvavi urin itd. Pri BT se pojavlja predvsem sindrom policisti nih ledvic in dedni nefritis. Diagnozo sindroma policisti nih ledvic postavi veterinar z ultrazvokom, ki jasno pokaže ali se na ledvicah pojavljajo ciste. Ta test se lahko opravi samo enkrat v življenju psa, priporo ljiivo pa ga je opraviti po dopolnjenemu prvemu letu psa. Dedni nefritis ugotavljamo s t.i. UPC testom. UPC test nam pokaže razmerje proteina in kreatina v urinu ter indicira pravilno delovanje ledvic.

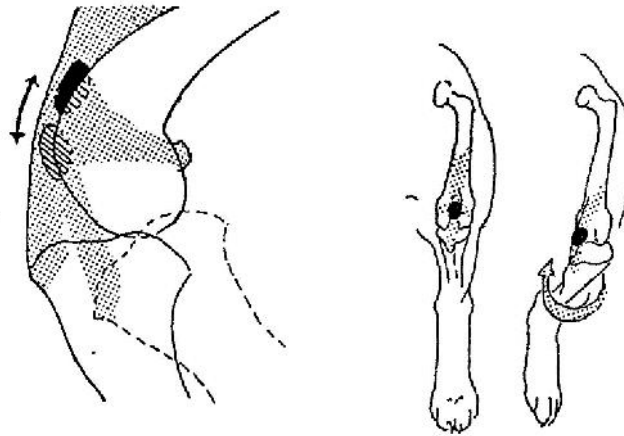
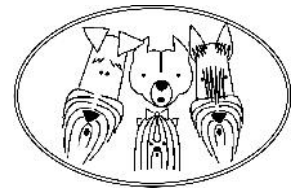
eprav pri nekaterih pasmah zasledimo, da je nivo UPC-ja do 1,0 povsem normalen, je pri BT potrebno upoštevati najvišji dovoljeni nivo UPC-ja do 0,3. Psi, ki imajo nivo višji od le-tega se pod nobenim pogojem ne bi smeli uporabljati za nadaljnjo vzrejo. Vsekakor je priporo ljiivo opraviti tudi druge krvne in urinske teste, a samo testiranje krvi žal ni dovolj za odkrivanje dednega nefritisa. UPC test je potrebno ponavljati na vsake 6 mesecev, predvsem pri plemenjakih in pri psih pred vsako paritvijo. Enkratni test ni zagotovilo, da se pri psu kasneje ne bodo pojavile težave.

Luksacija poga ice

Poga ico (oz. patello) si lahko predstavljamo kot kapico, ki leži na vrhu kolenskega zgloba. O luksaciji poga ice govorimo, ko se le-ta izmika oz. pride do izpaha iz pravilne lege bodisi navznoter bodisi navzven. Do izpaha lahko pride zaradi poškodbe ali zaradi gensko pogojenega stanja. Veliko manjših pasem ima probleme s to boleznijo, žal tudi BT niso izjema. Luksacijo poga ice se ugotavlja mehansko v stoje em ali leže em položaju in sicer z iztegovanjem in zvijanjem kolena, pri emer psa ni potrebno anestezirati. Stopnjo luksacije se ocenjuje na podlagi 4 stopenjske lestvice. Pri zdravem psu ob tem testu ostane poga ica na svojem mestu (stopnja 0). Pri

stopnji 1-2 poga ica sko i iz zgloba, vendar jo je s premikanjem mogo e spraviti v prvotno lego. Pri stopnjah 3-4 je poga ica ves as izven pravilnega položaja in jo je le s težavo spraviti v pravo lego ali pa celo nemogo e. Višja kot je stopnja luksacije, ve je anatomske probleme povro a psu ter hkrati bole ine. Bolezen spremljajo anatomske anomalije kot na primer šepanje, ukrivljanje golenice in stegenice. V nekaterih primerih se veterinar odlo i za operativni poseg, sploh pri psih, ki jim je zaradi tega zelo oteženo gibanje. Psi z luksacijo poga ice niso primerni za nadaljnjo vzrejo.

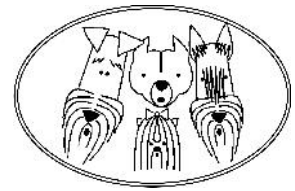
Vir ilustracij: J. H. Remer, Jr., *The new bull terrier*, 1989

Problemi s kožo

Kot pri gluhosti so tudi pri problemih s kožo nekoliko bolj izpostavljeni beli predstavniki pasme. Pri BT se nemalokrat sreamo z različnimi alergijami, hot spoti, dermatitisi in demodikozo. Glede na frekvenco pojavnosti se na prvem mestu znajdejo alergije, e pa gledamo s stališča resnosti bolezni in zdravstveno prizadetost psa pa vsekakor prednja i demodikoza (oz. demodex). Le-temu želim nameniti malo več pozornosti v tem lanku, saj se mi zdi izredno pomembno opozoriti, da je demodikozo potrebno jemati resno.

Demodikozo povzročajo pršice (*Demodex canis*), ki so prisotne pri vsakem psu in živijo v lasnih mešičkih. Problem nastane, ko pršice zaradi različnih dejavnikov (predvsem pa zaradi padca imunskega sistema, npr. ob gonitvi, po operacijah, lahko pa opazimo bolezensko stanje že v leglu) začnejo napadati podkožno tkivo. Prvi znaki, ki jih lahko opazimo je odpadanje dlake v obliki manjših krogov, predvsem na tipičnih predelih (glava, šape, noge). Na eloma psu to ne povzroča neprijetne srbečice ali pordelosti kože. Za potrditev bolezni in izboljšanje zdravljenja bo vsekakor potrebno stopiti do veterinarja, ki bo psu na obolelem predelu kože odvzel ostružek in poiskal pršice pod mikroskopom. Nekateri psi t.i. lokalno obliko demodikoze lahko premagajo tudi sami, brez zdravljenja, vendar pa želim opozoriti predvsem na te, ki zaradi imunske neodzivnosti potrebujejo zdravljenje. Zdravljenje je precej dolgotrajno, v najboljšem primeru približno 3 tedne. Obolele predele je potrebno mokriti s predpisanim zdravilom in ponuditi psu vse potrebno za dvig imunskega sistema (vitamine, kvalitetno hrano itd.). Pri demodikozi poznamo še t.i. generalizirano obliko, ki se lahko razvije iz lokalne oblike ali pa nastopi kot samostojno bolezensko stanje. Ta oblika demodikoze prizadane skoraj celotno površino pasje kože. Pri hudih oblikah je koža zelo izsušena, razpokana, nagubana in neodlakana. Zdravljenje je zelo dolgotrajno, pri čemer smo tudi več letnim neuspešnim bitkam. Pršice se ne prenašajo s psa na psa, torej ne gre za nalezljivo bolezen. S staršev na mladi se prenaša gensko pogojena obramba imunskega sistema, ravno zato je pomembno, da se iz nadaljnje vzreje izločijo z demodikozo oboleli psi. V kolikor se uporabijo pri vzreji le-ti, lahko demodikozo pri akujemo tudi pri mladih.

Zgoraj sem naštela ter na kratko opisala najpogostejše gensko prenosljive bolezni pri BT, katerim se lahko v dolo eni meri izognemo ali vsaj znižamo možnosti za njihovo pojavnost, e jim le namenimo dovolj veliko pozornost in skrbnost s testiranjem naših psov. Opravljanje zdravstvenih testov se priporo a po dopolnjenem prvem letu starosti psa, z izjemo slušnega testa, ki ga lahko opravijo vzreditelji že pred oddajo mladi ev. Na strani novih lastnikov je potrebno zavedanje, da je izbira mladi a zdravih staršev sicer nujno potrebno za zmanjšanje tveganja, a jim ne daje zagotovila. Torej je odgovornost na vseh in hkrati na vsakem posamezniku, sama pa sr no upam, da bo s tem vsak vsaj malo pripomogel k ohranjanju zdravih in kvalitetnih predstavnikov pasme.

Avtorica: Ana Dešman